

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης
Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

*Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση*

Ένας νέος αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης:

00 800 6 7 8 9 10 11

Πληροφορίες για το ΕΚΠΝΤ διατίθενται στη διεύθυνση <http://www.emcdda.eu.int>

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθενται στο Διαδίκτυο.

Η πρόσβαση σε αυτές πραγματοποιείται μέσω του διακομιστή Euroρα (<http://euroρα.eu.int>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος της παρούσας έκδοσης.

ISBN 92-9168-172-5

© Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, 2004

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) αποτελεί το βασικό σημείο αναφοράς στην Ευρώπη για την παροχή πληροφόρησης για τα ναρκωτικά. Ιδρύθηκε το 1993 και εδρεύει στη Λισσαβόνα. Ο ρόλος του συνίσταται στην παροχή αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία. Το ΕΚΠΝΤ είναι ένας από τους αποκεντρωμένους οργανισμούς της ΕΕ.

Η τεκμηριωμένη πληροφόρηση για τα ναρκωτικά είναι ένα από τα σημαντικότερα μέσα που έχει στη διάθεσή του το Κέντρο για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας πρόκλησης. Το ΕΚΠΝΤ, με την παροχή αυτού του είδους πληροφοριών στο πλαίσιο της ΕΕ, βοηθά τους φορείς χάραξης πολιτικής, τους ερευνητές και τους ειδικούς του τομέα να κατανοήσουν τη φύση του προβλήματος και να βρουν τις κατάλληλες λύσεις.

Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της συγκρισιμότητας των πληροφοριών για τα ναρκωτικά σε όλη την Ευρώπη αποτελούν τον πυρήνα των εργασιών του Κέντρου, καθώς και η εξεύρεση μεθόδων και λύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου αυτού. Ως αποτέλεσμα των μέχρι σήμερα προσπαθειών, οι χώρες μπορούν να εκτιμήσουν τη θέση που καταλαμβάνουν μέσα στην ευρύτερη ευρωπαϊκή εικόνα και να εξετάσουν κοινά προβλήματα και στόχους.

Κύριο στοιχείο του φαινομένου των ναρκωτικών είναι η μεταβαλλόμενη και δυναμική φύση του, και η παρακολούθηση των νέων εξελίξεων αποτελεί βασικό καθήκον του ΕΚΠΝΤ. Κατά τη διάρκεια των δέκα πρώτων ετών (1993-2003), το Κέντρο κατέγραψε αλλαγές τόσο στη φύση του προβλήματος των ναρκωτικών όσο και στους τρόπους αντιμετώπισης και την πολιτική των κρατών μελών. Στο διάστημα αυτό, το Κέντρο επισήμανε βασικές διαφορές, αλλά και την εμφάνιση κοινών προτύπων και τάσεων.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006, η παροχή ακριβούς και ενημερωμένης εικόνας της διαρκώς μεταβαλλόμενης κατάστασης αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο των δραστηριοτήτων του Κέντρου. Τα μέχρι τώρα επιτεύγματα είναι σημαντικά. Ωστόσο πολλά απομένουν να γίνουν για την τελειοποίηση των εργαλείων παρακολούθησης και την ανάπτυξη μιας πραγματικά «κοινής γλώσσας» για την περιγραφή του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου αυτού φαινομένου.

Θεσμικοί φορείς

Κύριος φορέας λήψης αποφάσεων του ΕΚΠΝΤ είναι το διοικητικό συμβούλιο το οποίο αποτελείται από έναν εκπρόσωπο κάθε κράτους μέλους της ΕΕ, δύο εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δύο άτομα με εξειδίκευση στον τομέα των ναρκωτικών, που διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και από πολλά μέλη που συμμετέχουν με την ιδιότητα του παρατηρητή, συμπεριλαμβανομένης της Νορβηγίας και διεθνών οργανισμών.

Η συγκέντρωση αυτή των εθνικών αντιπροσώπων διασφαλίζει ότι τα ενδιαφέροντα όλων των ευρωπαίων πολιτών εκπροσωπούνται επαρκώς κατά τη λήψη αποφάσεων από το ΕΚΠΝΤ. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου εκλέγονται για τρία έτη.

Η επιστημονική επιτροπή του ΕΚΠΝΤ διαφυλάσσει την επιστημονική ακεραιότητα του οργανισμού και παρέχει δόκιμες συμβουλές και βοήθεια για όλα τα επιστημονικά θέματα που της υποβάλλει ο διευθυντής και το διοικητικό συμβούλιο. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της επιστημονικής επιτροπής εκλέγονται για τρία έτη.

Κύρια καθήκοντα

Η αποστολή του ΕΚΠΝΤ περιλαμβάνει τέσσερα κύρια καθήκοντα:

- συλλογή και ανάλυση των υπαρχόντων δεδομένων,
- βελτίωση της μεθοδολογίας σύγκρισης δεδομένων,
- διάδοση των δεδομένων και των πληροφοριών και
- συνεργασία με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τους διεθνείς εταίρους και με χώρες εκτός της ΕΕ.

Οι πληροφορίες που συλλέγονται, αναλύονται και διαδίδονται από το ΕΚΠΝΤ επικεντρώνονται στα εξής:

- ζήτηση και μείωση της ζήτησης ναρκωτικών,
- εθνικές και κοινοτικές στρατηγικές και πολιτικές,
- διεθνής συνεργασία και γεωπολιτική της προσφοράς,
- έλεγχος της εμπορίας ναρκωτικών, ψυχοτρόπων και πρόδρομων ουσιών και
- επιπτώσεις του φαινομένου των ναρκωτικών για τις χώρες παραγωγής, κατανάλωσης και διαμετακόμισης.

Ομάδες εργασίας

Το έργο του ΕΚΠΝΤ κατανέμεται σε τέσσερις κύριες ομάδες εργασίας που επικεντρώνονται στα ακόλουθα ζητήματα:

- παρακολούθηση και ανάλυση της κατάστασης των ναρκωτικών,
- παρακολούθηση και ανάλυση των τρόπων αντιμετώπισης της κατάστασης των ναρκωτικών,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση των νέων συνθετικών ναρκωτικών και
- παρακολούθηση και ανάλυση των εθνικών και κοινοτικών στρατηγικών και πολιτικών και των συνεπειών τους όσον αφορά την κατάσταση των ναρκωτικών.

Τις δραστηριότητες στους προαναφερόμενους τομείς υποστηρίζουν ή προωθούν τα βοηθητικά προγράμματα στους ακόλουθους τομείς:

- συντονισμός του δικτύου Reitox,
- επικοινωνία και διάχυση πληροφοριών,
- τεχνολογία πληροφορικής και
- υπηρεσίες υποστήριξης.

Πρόγραμμα εργασίας 2004-2006

Το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006 του ΕΚΠΝΤ βασίζεται στις πολιτικές καινοτομίες και μεταβολές που χαρακτηρίζουν τη διεύρυνση της ΕΕ και στη νέα στρατηγική και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά.

Βάσει του τριετούς αυτού προγράμματος οι κύριες δραστηριότητες είναι οι εξής:

- παρακολούθηση και ανάλυση των δεδομένων και βελτίωση της ποιότητάς τους,
- εντοπισμός και συνοπτική παρουσίαση των νέων εξελίξεων και
- διεξαγωγή επιστημονικών και θεματικών αναλύσεων σύμφωνα με τις διαφαινόμενες τάσεις και τα ενδιαφέροντα.

Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η εδραίωση ολοκληρωμένου συστήματος αποθήκευσης και ανάκτησης ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων για τα ναρκωτικά. Το σύστημα είναι ειδικά σχεδιασμένο για την αποθήκευση των συσσωρευμένων γνώσεων του Κέντρου σχετικά με το πρόβλημα των ναρκωτικών, ενισχύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, το ρόλο του ΕΚΠΝΤ ως θεματοφύλακα αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά στη διευρυμένη ΕΕ.

Το πλήρες κείμενο του προγράμματος εργασίας διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.emcdda.eu.int>

Κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών

Η χάραξη πολιτικής και η λήψη μέτρων με αποτελεσματικό τρόπο απαιτούν πρωτίστως την κατανόηση της έκτασης και της φύσης του προβλήματος των ναρκωτικών. Συνεπώς, η συνεχής παρακολούθηση και η ανάλυση της κατάστασης των ναρκωτικών στην ΕΕ αποτελούν πρωταρχικές δραστηριότητες του ΕΚΠΝΤ.

Η συλλογή αξιόπιστων, συγκρίσιμων και ενημερωμένων πληροφοριών σχετικά με τη χρήση ναρκωτικών και τις συνέπειές της αποτελεί πρόκληση τόσο από μεθοδολογική όσο και από πρακτική άποψη. Ως εκ τούτου, το ΕΚΠΝΤ συνεργάζεται με εθνικούς εμπειρογνώμονες για την ανάπτυξη της υποδομής και των τεχνικών εργαλείων που απαιτούνται για την εναρμονισμένη συλλογή δεδομένων από τα κράτη μέλη. Παρόμοια εργαλεία παρέχουν στις χώρες μια «κοινή γλώσσα» για την ερμηνεία και τη σύγκριση της φύσεως του κοινού προβλήματος. Τα εργαλεία αυτά βοηθούν τους φορείς χάραξης πολιτικής στην ΕΕ να προσδιορίσουν τα βασικά θέματα, να λάβουν μέτρα και να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των εργασιών τους.

Οι προτεραιότητες σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006 περιλαμβάνουν: βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων σύμφωνα με βασικούς δείκτες, ολοκλήρωση των στρατηγικών συλλογής δεδομένων και πλήρη αξιοποίηση της δυνατότητας ανάλυσης των πληροφοριών που συλλέγονται από το ΕΚΠΝΤ και τους εταίρους του.

Βασικοί δείκτες

Πέντε εναρμονισμένοι βασικοί επιδημιολογικοί δείκτες αποτελούν τον πυρήνα του συστήματος πληροφοριών του ΕΚΠΝΤ – καθιερωμένα εργαλεία για τη συλλογή και την αναφορά συγκρίσιμων δεδομένων για τα ναρκωτικά.

Οι δείκτες αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

- επικράτηση και πρότυπα χρήσης ναρκωτικών στον γενικό πληθυσμό,
- επικράτηση και πρότυπα προβληματικής χρήσης ναρκωτικών,
- μολυσματικές ασθένειες που σχετίζονται με τα ναρκωτικά,
- θάνατοι που σχετίζονται με τα ναρκωτικά και θνησιμότητα των χρηστών και
- αίτηση θεραπείας από τα ναρκωτικά.

Το Κέντρο, με βάση τους δείκτες αυτούς, κατανοεί καλύτερα το πρόβλημα των ναρκωτικών στην Ευρώπη και παρέχει αξιόπιστα στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία για την αποτελεσματική λήψη αποφάσεων.

Εμπλουτισμός της βάσης γνώσεων

Το ΕΚΠΝΤ εμπλουτίζει τη βάση γνώσεων που διαθέτει αναπτύσσοντας στρατηγικές με σκοπό τη συλλογή δεδομένων σε νέους τομείς μείζονος σημασίας.

Σε ορισμένους τομείς η διαθεσιμότητα των δεδομένων είναι μεγάλη, ενώ σε άλλους τομείς εξαρτάται από το στάδιο ανάπτυξης του προγράμματος.

Καλύπτονται οι ακόλουθοι τομείς:

- εγκληματικότητα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά,
- αγορά και διαθεσιμότητα των ναρκωτικών,
- νέοι και ευαλωτότητα,
- κοινωνικός αποκλεισμός που σχετίζεται με τα ναρκωτικά και
- τρόποι χρήσης και νέες τάσεις όσον αφορά τα ναρκωτικά.

Το Κέντρο εξετάζει, επίσης, επιστημονικές ερευνητικές εκθέσεις σχετικά με τα προαναφερθέντα θέματα για τη συμπλήρωση των δεδομένων που διαθέτει και την τοποθέτηση των δεδομένων αυτών στο σωστό πλαίσιο.

Ανάλυση, αξιολόγηση και πρόβλεψη

Βασικός στόχος της συλλογής δεδομένων είναι η παροχή βάσης στοιχείων για την έγκαιρη, μεθοδολογικά ορθή και χρήσιμη από πολιτικής απόψεως ανάλυση της κατάστασης των ναρκωτικών. Προκειμένου να αξιοποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο τα στοιχεία των ερευνών, το ΕΚΠΝΤ διενεργεί διεξοδικές αναλύσεις για την παροχή νέων προοπτικών σε βασικούς τομείς πολιτικής.

Οι αναλύσεις εξετάζουν τα ακόλουθα θέματα:

- νεοεμφανιζόμενες τάσεις στην κατανάλωση ναρκωτικών, συνέπειες και αντίκτυπος αυτών,
- έκταση της χρήσης ναρκωτικών και των προβλημάτων που σχετίζονται με αυτήν,
- σχέση μεταξύ των προτύπων χρήσης και των συνεπειών τους,
- παράγοντες κινδύνου/προστατευτικοί παράγοντες, ατομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, αγορά και οικονομικά ζητήματα και
- επιδημιολογικές μέθοδοι για την καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων και των λοιπών παραγόντων στην κατάσταση των ναρκωτικών.

Τρόποι αντιμετώπισης

Προκειμένου οι στρατηγικές αντιμετώπισης του προβλήματος να έχουν επιτυχία, οι φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να γνωρίζουν ποιες παρεμβάσεις αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τη συγκεκριμένη κατάσταση των ναρκωτικών.

Η παρακολούθηση και η ανάλυση των τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών είναι συνεπώς βασικό καθήκον του ΕΚΠΝΤ.

Μια από τις κυριότερες προκλήσεις για το Κέντρο είναι η παροχή έγκαιρης, τεκμηριωμένης πληροφόρησης σχετικά με τις εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της ποινικής δικαιοσύνης και στον κοινωνικό τομέα. Το Κέντρο συμβάλλει επίσης στην αξιοποίηση των πορισμάτων της έρευνας και στην προώθηση των επιστημονικών γνώσεων σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης, ως βάση για τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο πολιτικής και στην πρακτική εφαρμογή.

Οι προτεραιότητες σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006 περιλαμβάνουν: ανάλυση των τάσεων και των νέων εξελίξεων στον τομέα των τρόπων αντιμετώπισης, ανάπτυξη περισσότερο δομημένων τεχνικών επεξεργασίας δεδομένων και παροχή παραδειγμάτων «καλής πρακτικής» και εργαλείων ποιοτικής διαχείρισης.

Βασικά θέματα

Το ΕΚΠΝΤ παρακολουθεί και αναλύει τη διαθεσιμότητα, τη δυνατότητα πρόσβασης και την ποιότητα των τρόπων αντιμετώπισης στους τομείς της πρόληψης των ναρκωτικών, της θεραπείας, της κοινωνικής αποκατάστασης και της μείωσης της βλάβης. Εξετάζονται επίσης οι δυνατότητες που διαθέτουν οι χρήστες ναρκωτικών στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

Συγκεκριμένα, το ΕΚΠΝΤ εξετάζει τις παρεμβάσεις που έχουν ως στόχο:

- την πρόληψη της έναρξης της χρήσης ναρκωτικών στα παιδιά και τους νέους,
- την πρόληψη της μετάβασης από την πειραματική στη προβληματική χρήση,
- την πρόληψη και τη μείωση της βλάβης στην υγεία και των θανάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά,
- την παροχή βοήθειας στους παραβάτες χρήστες ναρκωτικών εντός και εκτός της φυλακής,
- την αντιμετώπιση του προβλήματος της χρήσης ναρκωτικών και της τοξικομανίας,
- την κοινωνική επανένταξη των προβληματικών χρηστών ναρκωτικών και
- την πρόληψη του ξηλώματος χρημάτων και της εκτροπής πρόδρομων ουσιών.

Εργαλεία και μέσα πληροφόρησης

Τα προγράμματα εργασίας του ΕΚΠΝΤ επικεντρώνονται στην προώθηση παραδειγμάτων «καλής πρακτικής» και στην αξιολόγηση των τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών.

Το πλέον εξειδικευμένο εργαλείο για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με παραδείγματα «καλής πρακτικής» είναι η βάση ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις δράσεις στον τομέα της μείωσης της ζήτησης των ναρκωτικών (Exchange on Drug Demand Reduction Action – EDDRA). Αυτό το πολυγλωσσικό διαδικτυακό σύστημα πληροφόρησης παρέχει στοιχεία σχετικά με ποικίλα αξιολογημένα προγράμματα πρόληψης, θεραπείας και μείωσης της βλάβης στην ΕΕ, ενώ παράλληλα προωθεί την ανταλλαγή επαγγελματικών εμπειριών.

Η τράπεζα εργαλείων αξιολόγησης (Evaluation Instruments Bank – EIB) διευκολύνει την αξιολόγηση των υπηρεσιών. Στο πολυγλωσσικό και διαδικτυακό αυτό αρχείο εγγράφων αποθηκεύονται τυποποιημένες μέθοδοι και εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιούν όσοι ενδιαφέρονται να αξιολογήσουν τα προγράμματα που εφαρμόζουν.

Το Κέντρο δημοσιεύει επίσης, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση συστηματικού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων.

Ανάλυση, «καλή πρακτική» και ποιότητα

Το ΕΚΠΝΤ αναλύει και ερμηνεύει ποικίλες εναλλακτικές επιλογές αντιμετώπισης των ναρκωτικών, με σκοπό την καθοδήγηση των φορέων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος.

Το Κέντρο διαδίδει επίσης πληροφορίες σχετικά με εμπειρίες «καλής πρακτικής» και διασφάλισης της ποιότητας που επιτεύχθηκαν μέσω προσεκτικού σχεδιασμού, συστηματικής εφαρμογής, κατάλληλης παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και θεμελιωμένης επιστημονικής γνώσης.

Μέσω των δραστηριοτήτων αυτών, το Κέντρο επιθυμεί να συμβάλλει στην παραγωγική και αμοιβαίως επωφελή ανταλλαγή γνώσεων, την αύξηση των πληροφοριών για θετικές επιλογές αντιμετώπισης και την παροχή καθοδήγησης σχετικά με τη βέλτιστη χρήση των πόρων και του δυναμικού.

Παρακολούθηση του προβλήματος των νέων συνθετικών ναρκωτικών

Τα νέα συνθετικά ναρκωτικά μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό κίνδυνο για την υγεία και να προκαλέσουν προβλήματα σχετικά με την ασφάλεια, ιδίως στα άτομα νεαρής ηλικίας. Το ΕΚΠΝΤ διαδραματίζει βασικό ρόλο στον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ναρκωτικών αυτών στην ΕΕ, σύμφωνα με την από κοινού δράση που ενέκρινε το Συμβούλιο της ΕΕ το 1997 (1).

Η από κοινού δράση σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, την αξιολόγηση των κινδύνων και τον έλεγχο των νέων συνθετικών ναρκωτικών:

- συστήνει ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό των νέων συνθετικών ναρκωτικών μόλις εμφανιστούν σε κράτος μέλος της ΕΕ,
- εισάγει μηχανισμό για την αξιολόγηση της επικινδυνότητας των ναρκωτικών αυτών όσον αφορά την υγεία και την κοινωνία και
- προβλέπει διαδικασία λήψης αποφάσεων για την υπαγωγή των προϊόντων αυτών υπό έλεγχο σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Έγκαιρη προειδοποίηση

Το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τα νέα συνθετικά ναρκωτικά αποτελεί το πρώτο στάδιο εφαρμογής. Τα κράτη μέλη, μόλις εντοπίσουν ένα νέο συνθετικό ναρκωτικό στην ευρωπαϊκή αγορά, αποστέλλουν πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή, τη διακίνηση και τη χρήση του στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) και το ΕΚΠΝΤ, μέσω των εθνικών υπηρεσιών της Europol και των εθνικών κέντρων του Reitox.

Τα δεδομένα αυτά υποβάλλονται στη συνέχεια προς ενημέρωση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων (EMA) που εδρεύει στο Λονδίνο.

Τέλος, το ΕΚΠΝΤ και η Europol συντάσσουν κοινή έκθεση, η οποία διαβιβάζεται στο Συμβούλιο της ΕΕ. Με βάση την έκθεση αυτή λαμβάνεται απόφαση για την πιθανή έναρξη διαδικασίας αξιολόγησης της επικινδυνότητας σχετικά με το νέο αυτό συνθετικό ναρκωτικό.

Αξιολόγηση επικινδυνότητας

Οι δραστηριότητες για την αξιολόγηση της επικινδυνότητας των ουσιών διεξάγονται κατόπιν αιτήσεως ενός τουλάχιστον κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η επιστημονική επιτροπή του ΕΚΠΝΤ – επικουρούμενη από εμπειρογνώμονες που διορίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ και αντιπρόσωπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρορολ και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων – αξιολογεί τους πιθανούς κινδύνους που ενέχει η χρήση των συνθετικών ναρκωτικών που εντοπίστηκαν πρόσφατα και τις συνέπειες της υπαγωγής τους σε έλεγχο.

Στο επόμενο στάδιο η έκθεση αξιολόγησης της επικινδυνότητας υποβάλλεται προς εξέταση στο Συμβούλιο της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η έκθεση αυτή συνοψίζει τα πορίσματα της αξιολόγησης.

Τα συνθετικά ναρκωτικά για τα οποία έχει πραγματοποιηθεί αξιολόγηση επικινδυνότητας είναι τα ακόλουθα: MBDB, 4-MTA, GHB, Κεταμίνη, PMMA, 2C-I, 2C-T-2, 2C-T-7 και TMA-2.

Λήψη αποφάσεων

Με βάση τις εκθέσεις αξιολόγησης της επικινδυνότητας και με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή ενός κράτους μέλους, το Συμβούλιο της ΕΕ μπορεί να εκδώσει ομόφωνα απόφαση ορίζοντας τα συνθετικά ναρκωτικά τα οποία πρέπει να υπαχθούν στα αναγκαία μέτρα ελέγχου και σε ποινικές κυρώσεις σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Παρόλο που η από κοινού δράση παρέχει στην ΕΕ έναν ευέλικτο και ταχύτατο μηχανισμό αντιμετώπισης του προβλήματος των συνθετικών ναρκωτικών, δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν στην επικράτειά τους οποιοδήποτε εθνικό μέτρο ελέγχου θεωρούν σκόπιμο μόλις εντοπίσουν νέο συνθετικό ναρκωτικό.

Η από κοινού δράση αφορά νέα συνθετικά ναρκωτικά που σήμερα δεν περιλαμβάνονται σε κανένα παράρτημα της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τις ψυχοτρόπες ουσίες του 1971.

(¹) Μετά από εξωτερική αξιολόγηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε νομοθετική πρωτοβουλία για τη διεύρυνση του πεδίου και τη βελτίωση της απόδοσης του μηχανισμού.

Εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και στρατηγικές για τα ναρκωτικά

Με την πάροδο των ετών, το ΕΚΠΝΤ διαδραματίζει ενεργό ρόλο, ως γέφυρα μεταξύ της επιστήμης, της πρακτικής εφαρμογής και της πολιτικής. Συνεπώς, η παρακολούθηση και η ανάλυση των κοινοτικών και εθνικών πολιτικών και στρατηγικών και των συνεπειών τους στην κατάσταση των ναρκωτικών είναι θεμελιώδης πτυχή του έργου του Κέντρου.

Στον τομέα αυτό, το Κέντρο εξετάζει τα νομικά, θεσμικά και οικονομικά πλαίσια που υπάρχουν σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. Επίσης, ενημερώνονται οι φορείς χάραξης πολιτικής σχετικά με επίκαιρα θέματα, με βάση συνοπτικές μελέτες και αναλύσεις.

Οι προτεραιότητες σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006 περιλαμβάνουν: ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης της πολιτικής για τα ναρκωτικά, βελτίωση των νομικών και πολιτικών αναλύσεων και συμβολή στην αξιολόγηση των κοινοτικών στρατηγικών και των σχεδίων δράσης για τα ναρκωτικά.

Νομοθεσία περί ναρκωτικών

Το ΕΚΠΝΤ συλλέγει βασικά περιγραφικά δεδομένα σχετικά με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία περί ναρκωτικών. Η ευρωπαϊκή νομική βάση δεδομένων για τα ναρκωτικά (European Legal Database on Drugs – ELDD) του Κέντρου αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για την παρακολούθηση και την ανάλυση των δεδομένων αυτών, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

Το δημόσιο αυτό αρχείο, το οποίο διατίθεται δωρεάν στην ιστοθέση του ΕΚΠΝΤ, παρέχει άμεση πληροφόρηση για τη νομοθεσία περί ναρκωτικών που ισχύει στην ΕΕ, τη Νορβηγία και τις υποψήφιες για ένταξη χώρες. Μεταξύ άλλων, παρέχει πρόσβαση σε πρωτότυπα νομικά κείμενα και στην εικόνα της νομικής κατάστασης των χωρών και των πρόσφατων τάσεων. Παρουσιάζονται επίσης αναλυτικότερες συγκριτικές μελέτες σχετικά με νόμους περί ναρκωτικών, οι οποίες καλύπτουν ειδικά θέματα επιστημονικού και πολιτικού ενδιαφέροντος.

Στρατηγικές και σχέδια δράσης

Οι εθνικές στρατηγικές και τα σχέδια δράσης για τα ναρκωτικά, καθώς και οι εθνικοί μηχανισμοί συντονισμού, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. Το ΕΚΠΝΤ παρακολουθεί στενά τις στρατηγικές και τα σχέδια αυτά και διεξάγει συγκριτικές μελέτες σχετικά με τους στόχους, τους διακανονισμούς συντονισμού, την αξιολόγηση, την πληροφόρηση για τα ναρκωτικά και την εφαρμογή πολιτικών.

Επίσης, το ΕΚΠΝΤ παρέχει βοήθεια στο πλαίσιο της παρακολούθησης των ευρωπαϊκών στρατηγικών και σχεδίων δράσης για τα ναρκωτικά και της προόδου τους, παρέχοντας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πολύτιμη τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη πλαισίου αξιολόγησης.

Κύρια συνεισφορά του Κέντρου στη διαδικασία αξιολόγησης είναι η παροχή βασικής ή αντιπροσωπευτικής πληροφόρησης με την ανασκόπηση της κατάστασης των ναρκωτικών και των πολιτικών μέτρων που θεσπίστηκαν στο αρχικό στάδιο του δεδομένου σχεδίου δράσης. Στο τελικό στάδιο του σχεδίου πραγματοποιείται σύγκριση με παρόμοιο αντιπροσωπευτικό τμήμα πληροφοριών και κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιορίζονται οι τάσεις και οι εξελίξεις.

Μελέτες σχετικά με την πολιτική

Η πληροφόρηση και η ανάλυση είναι απαραίτητες για την επιτυχία των στρατηγικών της πολιτικής για τα ναρκωτικά. Ως εκ τούτου, το ΕΚΠΝΤ στοχεύει στην εξέταση των παρατηρούμενων τάσεων και εξελίξεων στο σωστό πλαίσιο και στην ερμηνεία τους με βάση αναλυτικές μελέτες σχετικά με την πολιτική.

Εξετάζονται ποικίλα θέματα στα οποία περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: επίκαιρα ζητήματα σχετικά με νόμους περί ναρκωτικών, δημόσιες δαπάνες, στρατηγικές για τα ναρκωτικά και μηχανισμοί συντονισμού, καθώς και κοινοτικά εργαλεία για τα ναρκωτικά.

Με βάση τις μελέτες αυτές, το ΕΚΠΝΤ παρέχει ενημερωμένες επισκοπήσεις και συγκρίσεις μεταξύ χωρών στον τομέα της πολιτικής για τα ναρκωτικά, με στόχο να συμβάλλει στις διαδικασίες αξιολόγησης και λήψης αποφάσεων.

Reitox

Το δίκτυο Reitox, το ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία, συμπληρώνει το έργο του ΕΚΠΝΤ. Ο ιδιαίτερα ανεπτυγμένος αυτός μηχανισμός επιτρέπει τη συλλογή και την ανταλλαγή των πληροφοριών για τα ναρκωτικά στην Ευρώπη. Αποτελείται από τα εθνικά κέντρα στα κράτη μέλη της ΕΕ, τη Νορβηγία και τις υποψήφιες χώρες, και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα οποία είναι ειδικευμένα στον τομέα των ναρκωτικών. Το δίκτυο Reitox συμβάλλει σημαντικά στις εργασίες του Κέντρου.

Το ΕΚΠΝΤ και τα κράτη μέλη του, τα οποία εκπροσωπούνται στο διοικητικό συμβούλιο και την επιστημονική επιτροπή, διευκολύνουν τις διαδικασίες εργασίας του δικτύου και εξασφαλίζουν την ποιότητα των προϊόντων και των αποτελεσμάτων του έργου του δικτύου.

Οι προτεραιότητες σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας 2004-2006 περιλαμβάνουν: ολοκλήρωση και βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων του δικτύου και των διαδικασιών αναφοράς, και δημιουργία κατάλληλης υποδομής στη διευρυμένη ΕΕ.

Εθνικά κέντρα

Τα εθνικά κέντρα του δικτύου Reitox είναι οι κύριοι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ του ΕΚΠΝΤ και των κρατών μελών και διαδραματίζουν διπλό ρόλο. Αφενός, αποτελούν επίσημους εθνικούς φορείς, οι οποίοι, υπό την ευθύνη των κυβερνήσεών τους, παρέχουν πληροφορίες για τα ναρκωτικά στο Κέντρο. Αφετέρου, υπό την καθοδήγηση του ΕΚΠΝΤ, διαδραματίζουν ρόλο «πρέσβη» εκπροσωπώντας και προωθώντας το δίκτυο Reitox στα κράτη τους.

Όπως το ΕΚΠΝΤ στηρίζεται στα εθνικά κέντρα για την άντληση πληροφοριών και ειδικών γνώσεων, τα εθνικά κέντρα, με τη σειρά τους, στηρίζονται στα εθνικά δίκτυα των μονάδων παρακολούθησης των ναρκωτικών για την παροχή πληροφοριών και τεχνογνωσίας.

Αποτελέσματα και αναφορές (εκθέσεις)

Τα εθνικά κέντρα υποβάλλουν στο ΕΚΠΝΤ, προς ανάλυση σε επίπεδο ΕΕ, τακτικά στατιστικά στοιχεία, ποιοτικές πληροφορίες και επίσεις εθνικές εκθέσεις σχετικά με τις κύριες τάσεις και εξελίξεις στα ναρκωτικά στις χώρες τους. Επίσης, τα εθνικά κέντρα διαχέουν ευρωπαϊκές πληροφορίες για τα ναρκωτικά σε εθνικό επίπεδο.

Οι διαδικασίες και οι δομές για την υποβολή των εκθέσεων επιτρέπουν όλο και περισσότερο την ηλεκτρονική διαβίβαση εθνικών πληροφοριών από τα εθνικά κέντρα στα συστήματα αποθήκευσης και ανάκτησης δεδομένων του ΕΚΠΝΤ.

Η ποιότητα των πληροφοριών εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό με βάση κατευθυντήριες γραμμές και εργαλεία συλλογής δεδομένων, τα οποία καθορίστηκαν κατόπιν συμφωνίας. Το ΕΚΠΝΤ αξιολογεί την ποιότητα του συνόλου των δεδομένων που λαμβάνει μέσω του δικτύου και συζητεί τα αποτελέσματα με κάθε εθνικό κέντρο χωριστά.

Δημιουργία υποδομής

Το επίπεδο εμπειρογνομosύνης σε συγκεκριμένους τομείς που σχετίζονται με τα ναρκωτικά μπορεί να ποικίλλει από το ένα κράτος στο άλλο. Οι δραστηριότητες για τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, όπως είναι τα μαθήματα κατάρτισης και οι ανταλλαγές, αποτελούν μέρος των προγραμμάτων του Reitox. Οι δραστηριότητες αυτές επιτρέπουν στα λιγότερο ειδικευμένα εθνικά κέντρα να βασιστούν στην πείρα των πιο έμπειρων εταίρων. Ειδικές ομάδες των εθνικών κέντρων με ειδικές γνώσεις σε συγκεκριμένο τομέα αναπτύσσουν δραστηριότητες με στόχο τον εννοιολογικό προσδιορισμό των νέων δεικτών, των βασικών συνόλων δεδομένων και των νέων τομέων εργασίας.

Διαχείριση δικτύου

Το ΕΚΠΝΤ, με την ιδιότητα του συντονιστή δικτύου, διοργανώνει τακτικές συνεδριάσεις των υπεύθυνων των εθνικών κέντρων για τον προγραμματισμό, την ανταλλαγή απόψεων και τη συζήτηση σχετικά με τις εξελίξεις σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες. Η καθημερινή επικοινωνία μεταξύ του ΕΚΠΝΤ και των εθνικών κέντρων διευκολύνεται μέσω του εκτεταμένου ενδοδικτύου (extranet) του Reitox, μιας ιστοθέσης περιορισμένης πρόσβασης για την ανταλλαγή πληροφοριών και αρχείων μεταξύ των εταίρων του δικτύου.

Υπηρεσία υψηλής ποιότητας

Το ΕΚΠΝΤ έχει ως στόχο να παρέχει στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της υπηρεσίες πληροφόρησης υψηλής ποιότητας σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία στην Ευρώπη.

Η επικοινωνία και η διάχυση πληροφοριών είναι συνεπώς οι κυριότερες δραστηριότητες του Κέντρου.

Η πληροφόρηση που παρέχει το Κέντρο προσαρμόζεται στις ανάγκες των διαφόρων αποδεκτών. Μεταξύ των αποδεκτών συγκαταλέγονται:

- φορείς χάραξης πολιτικής και σύμβουλοί τους,
- ειδικοί, επαγγελματίες και
- ερευνητές στον τομέα των ναρκωτικών.

Πληροφορίες διαβιβάζονται επίσης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και το ευρύ κοινό.

Οι πολίτες της Ευρώπης έχουν πρόσβαση στις δραστηριότητες του Κέντρου μέσω μεγάλου αριθμού πολυγλωσσικών δημοσιεύσεων.

Όλα τα προϊόντα σχεδιάζονται με βάση την εταιρική εικόνα του Κέντρου.

Δημοσιεύσεις

Οι δημοσιεύσεις του ΕΚΠΝΤ αποτελούν βασικό μέσο παρουσίασης των αποτελεσμάτων και των επιτευγμάτων του Κέντρου. Οι έντυπες εκδόσεις έχουν τη μορφή ετήσιων εκθέσεων για το φαινόμενο των ναρκωτικών και ειδικών επιστημονικών και θεματικών τόμων που διακρίνονται σε τέσσερις ξεχωριστές σειρές. Περαιτέρω συνοπτικές πληροφορίες διατίθενται μέσω διμηνιαίων ενημερωτικών δελτίων και δελτίων σε θέματα πολιτικής. Ο τομέας επιδιώκει να εξασφαλίσει ισορροπία και συμπληρωματικότητα μεταξύ των ηλεκτρονικών και έντυπων εκδόσεων.

Δραστηριότητες στο Διαδίκτυο

Ο διαδικτυακός τόπος του ΕΚΠΝΤ στη διεύθυνση <http://www.emcdda.eu.int> είναι η πύλη πρόσβασης στο σύνολο των πληροφοριών που παρέχει το Κέντρο. Στόχος είναι η ταχεία διαβίβαση των πληροφοριών για ναρκωτικά σε όλες τις κατηγορίες αποδεκτών του ΕΚΠΝΤ με χρήση της πιο σύγχρονης τεχνολογίας. Βασικά χαρακτηριστικά των διαδικτυακών δραστηριοτήτων του Κέντρου είναι μεταξύ άλλων οι εκτενείς επίσιες εκθέσεις στο Διαδίκτυο, οι δημοσιεύσεις και το υλικό για τον τύπο με δυνατότητα τηλεφόρτωσης, οι βάσεις δεδομένων σχετικά με τα ναρκωτικά, οι συνδρομητικές υπηρεσίες, οι παρουσιάσεις των προγραμμάτων εργασίας του ΕΚΠΝΤ και η διασύνδεση με οργανισμούς-εταίρους σε όλο τον κόσμο.

Σχέσεις με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Η προώθηση της αποστολής του ΕΚΠΝΤ ως ευρωπαϊκού σημείου αναφοράς στον τομέα των ναρκωτικών καθώς και η παροχή στους δημοσιογράφους υπηρεσιών πληροφόρησης υψηλής ποιότητας σχετικά με τα ναρκωτικά είναι δύο από τις βασικές αρχές του τομέα μέσων μαζικής ενημέρωσης του Κέντρου. Στις δραστηριότητες περιλαμβάνονται η οικοδόμηση καλών σχέσεων με τους δημοσιογράφους, η παροχή πληροφόρησης κατάλληλης για τους δημοσιογράφους και η παρακολούθηση του τύπου. Η ενότητα *News and media services* (Νέα και υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημέρωσης) στην ιστοθέση του ΕΚΠΝΤ παρέχει στους δημοσιογράφους άμεση πρόσβαση στα πιο πρόσφατα δελτία και προϊόντα τύπου.

Προώθηση και διαφήμιση

Οι δραστηριότητες προώθησης του ΕΚΠΝΤ στρέφονται γύρω από τρεις άξονες: το διάλογο με τους πελάτες, τις δραστηριότητες προώθησης και τη διανομή. Η αλληλεπίδραση με ομάδες πελατών, μέσω ερευνών αγοράς, βοηθάει το Κέντρο να προσαρμόσει τα προϊόντα στις ανάγκες των χρηστών. Ευρύ φάσμα διαύλων προώθησης (μεταξύ άλλων φυλλάδια, διάθεση προϊόντων και δημόσιες σχέσεις) διαφημίζουν τα αποτελέσματα του Κέντρου, ενώ η στοχοθετημένη διανομή εξασφαλίζει την ταχεία και αποτελεσματική παροχή του κατάλληλου προϊόντος στον κατάλληλο πελάτη.

Εκδηλώσεις

Το Κέντρο οργανώνει συνέδρια υψηλού επιπέδου σε πολιτικά θέματα ή σχετικά με τα προγράμματα εργασίας του. Παρόμοιες εκδηλώσεις αποτελούν ανεκτίμητο μέσο για την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με βασικούς εταίρους στον τομέα των ναρκωτικών και την προώθηση του ρόλου του Κέντρου ως κέντρου εξέχοντος ρόλου.

Παροχή υπηρεσιών στις εθνικές και κοινοτικές αρχές

Κύριο καθήκον του ΕΚΠΝΤ είναι η ικανοποίηση των αναγκών πληροφόρησης των εθνικών και κοινοτικών αρχών, ιδιαίτερα των αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής και των συμβούλων τους. Το Κέντρο συμβάλλει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με ενεργό και αντενεργό τρόπο, με την παροχή υπηρεσιών και πληροφόρησης προσαρμοσμένων στις ανάγκες των αποδεκτών.

Τεχνολογία πληροφορικής και υπηρεσίες υποστήριξης

Τεχνολογία πληροφορικής

Η ομάδα για την τεχνολογία πληροφορικής (ΤΠ) είναι αρμόδια για την ανάπτυξη και τη συντήρηση της υποδομής ΤΠ του ΕΚΠΝΤ, την παροχή συμβουλών ΤΠ σχετικά με ερευνητικά προγράμματα και τη διαχείριση διαδικτυακών υπηρεσιών και βάσεων δεδομένων.

Υπηρεσίες υποστήριξης

Η ομάδα για τις υπηρεσίες υποστήριξης είναι αρμόδια για τους ανθρώπινους και υλικούς πόρους, την οικονομική και λογιστική διαχείριση, τον προγραμματισμό και την αξιολόγηση, καθώς και την τεκμηρίωση και τα αρχεία.

Στην υπηρεσία τεκμηρίωσης λειτουργεί το κέντρο πληροφόρησης και τεκμηρίωσης του ΕΚΠΝΤ, μια ειδική βιβλιοθήκη ανοιχτή στο κοινό με πλήρη συλλογή συγγραμμάτων για τα ναρκωτικά. Παρέχεται επίσης υπηρεσία ηλεκτρονικής πληροφόρησης για την εξυπηρέτηση των αναγκών του προσωπικού του ΕΚΠΝΤ και των εξωτερικών χρηστών με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών.

Η υπηρεσία αυτή καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε καταλόγους βιβλιοθήκης, εξωτερικές βάσεις δεδομένων για τα ναρκωτικά και διαδικτυακές περιοδικές εκδόσεις.

Προσωπικό και προϋπολογισμός

Το ΕΚΠΝΤ, στην αρχή του προγράμματος εργασίας του για την περίοδο 2004-2006, απασχολούσε μια ομάδα 80 περίπου ατόμων από ολόκληρη την ΕΕ. Προϊστάμενος του προσωπικού είναι ο εκτελεστικός διευθυντής που διορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο, κατόπιν προτάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για περίοδο πέντε ετών με δυνατότητα ανανέωσης.

Το ΕΚΠΝΤ λαμβάνει σταθερή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ. Ο προϋπολογισμός του ΕΚΠΝΤ εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (φυλλάδιο παρουσίασης)

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ISBN 92-9168-172-5

2004 – 18 σ. – 21 x 21 cm

Rua da Cruz de Santa Apolónia 23-25, 1149-045 Λισσαβόνα, Πορτογαλία
Τηλ. (351) 218 11 30 00 • Φαξ (351) 218 13 17 11
info@emcdda.eu.int • <http://www.emcdda.eu.int>

Υπηρεσία Εκδόσεων
Publications.eu.int

ISBN 92-9168-172-5

9 789291 681723